

Література

1. Дудар С. К. Сучасний стан та тенденції здійснення теоретико-правових досліджень процесу європейської правової інтеграції в Україні / С. К. Дудар // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 48. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2010. – С. 10-16.
2. Клименко П.К. Теоретико-методологічні основи дослідження європейської правової інтеграції / Клименко П.К // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – Київ, 2010. – Вип. 82. – С. 82-86.
3. Дудар С. К. Гармонізація законодавства: проблеми визначення поняття / С. К. Дудар // Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 17. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2002. – С. 11-16.
4. Дудар С. К. Окремі аспекти теоретичного обґрунтування систематизації чинних міжнародних договорів України / С. К. Дудар // Конституція України та проблеми систематизації законодавства. Збірник наукових праць. Випуск 5. – К.: Інститут законодавства Верховної Ради України, 1999. – С. 212-219.
5. Максименко І.Л. «Верховенство права» у контексті проблеми інтеграції національних правових систем у межах європейського правового простору (теоретичний аналіз значення терміна) // Український науково-теоретичний часопис «Часопис Київського університету права». – 2015. – № 4- С. 40-48.

УДК 343.13

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО, НАДЗВИЧАЙНОГО СТАНУ АБО У РАЙОНІ ПРОВЕДЕННЯ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ

Безносюк А.М. – к.ю.н.

Вінницький соціально-економічний інститут Університету “Україна”

З початком бойових дій на теренах нашої держави виникла необхідність у розробленні нових підходів при здійсненні правосуддя на територіях, де через пряму військову протидію з боку екстремістів, розширення застосування непрямих (завуальованих) форм протидії розслідуванню, порушення (відсутність) транспортного сполучення (залізничного, автомобільного тощо), поштового та інших видів зв'язку виконання поставлених перед правоохоронними органами завдань опинилося під загрозою. Така ситуація вимагає вибору оптимального шляху розвитку процесу, пошуку нових та вдосконалення існуючих порядків кримінального провадження, що мають забезпечити захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорону прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також швидке, повне та неупереджене розслідування і судовий розгляд з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Зазначені обставини зумовили закріплення у кримінальному процесуальному законодавстві особливого режиму досудового

розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції.

Аналіз положень Кримінального процесуального кодексу України, інших законодавчих та відомчих нормативно-правових актів щодо режиму проведення антитерористичної операції дозволив визначити такі особливості процесуальної форми досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції:

– внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань незалежно від їх підслідності та належності до воєнної сфери надано, зокрема, військовим прокурорам усіх рівнів (п. 15 наказу Генеральної прокуратури України від 29.08.2014 № 12Гн «Про особливості діяльності військових прокуратур» зі змінами, внесеними наказом Генерального прокурора України від 20.10.2014 № 12Гн-1);

– визначення місця проведення досудового розслідування відповідно до встановлених правил підслідності (ст. 218) та визначення або зміну органу досудового розслідування (ст. 216), під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, надано, зокрема, і військовим прокурорам усіх рівнів (п. 15 наказу ГПУ від 29.08.2014 № 12Гн);

– передбачено додатковий обов'язок військових прокурорів усіх рівнів інформувати

територіального прокурора про направлення кримінальних проваджень до відповідного органу досудового розслідування, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення (п. 15 наказу ГПУ від 29.08.2014 № 12Гн);

– здійснення військовою прокуратурою процесуального керівництва досудовим розслідуванням, підтримання державного обвинувачення у кримінальних провадженнях та здійснення прокурорського нагляду (наказ ГПУ від 29.08.2014 № 12Гн);

– у зоні проведення антитерористичної операції дозволяється тимчасове обмеження функціонування судового контролю за напрямками: розгляду клопотання про тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 163); обов'язковості винесення ухвали суду про тимчасовий доступ до речей і документів (ст. 164); надання дозволу на проведення обшуку житла чи іншого володіння особи (статті 234, 235); надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій (статті 247, 248). Вказані повноваження виконує відповідний прокурор;

– дозволено обрання запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою без ухвали слідчого судді на строк до 30 діб до осіб, які підозрюються у вчиненні злочинів, передбачених статтями 109 – 114-1, 258 – 258-5, 260 – 263-1, 294, 348, 349, 377 – 379, 437 – 444 КК України (ст. 615);

– встановлено заборону застосування іншого виду запобіжного заходу, ніж «тримання під вартою» у разі вчинення злочинів, передбачених статтями 109 – 114-1, 258 – 258-5, 260 та 261 КК України (ч. 5 ст. 176);

– допускається запровадження дистанційного досудового розслідування тоді, коли особа переховується від органів слідства з метою ухилення від кримінальної відповідальності та понад шість місяців переховується на тимчасово окупованій території України або в районі проведення антитерористичної операції (п. 20-1 Перехідних положень КПК України);

– до початку діяльності Державного бюро розслідувань положення глави 24-1 «Особливості спеціального досудового розслідування кримінальних правопорушень» КПК України застосовуються з тими особливостями, що судовий розгляд у кримінальному провадженні щодо злочинів, зазначених у ч. 2 ст. 297-1 цього Кодексу, може

здійснюватися за відсутності обвинуваченого (in absentia), крім неповнолітнього, який переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та оголошений у міждержавний та/або міжнародний розшук, чи який понад шість місяців переховується від органів слідства та суду з метою ухилення від кримінальної відповідальності та/або стосовно якого наявні фактичні дані, що він перебуває за межами України, на тимчасово окупованій території України або в районі проведення антитерористичної операції.

Варто зазначити, що Законом України від 12.08.2014 № 1632-VII «Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції» визначено особливості судового розгляду, а саме щодо:

– територіальної підсудності в районі проведення антитерористичної операції;

– підслідності кримінальних правопорушень, вчинених в районі проведення антитерористичної операції;

– процедури зміни підслідності у разі неможливості здійснювати досудове розслідування;

– здійснення спеціального досудового розслідування та спеціального судового провадження стосовно осіб, які перебувають в районі проведення антитерористичної операції.

Вказані особливості досудового розслідування та судового розгляду, які запроваджені законодавством України у зоні проведення антитерористичної операції, зобов'язали Верховну Раду України 21 травня 2015 року зробити заяву «Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод». У вказаній заяві Верховна Рада України обґрунтувала підстави відступу нашої держави від зобов'язань, визначених п.3 ст. 2, статтями 9 та 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права та статтями 5, 6 та 13 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зокрема, наголошено, що застосування таких обмежень відбувається виключно під час проведення антитерористичної операції у виняткових випадках з метою запобігання тяжким злочинам і є тими заходами, яких вимагає крайня небезпека, спричинена збройною агресією та діями терористичних угруповань.

Література

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012: редакція від 14.04.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page?text=2017>
2. Про здійснення правосуддя та кримінального провадження у зв'язку з проведенням антитерористичної операції: Закон України від 12.08.2014 № 1632-VII: редакція від 05.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1632-18>
3. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20.03.2003 № 638-IV: редакція від 05.01.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/638-15>
4. Про Заяву Верховної Ради України “Про відступ України від окремих зобов'язань, визначених Міжнародним пактом про громадянські і політичні права та Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод”: Постанова Верховної Ради України від 21.05.2015 № 462-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/462-19>
5. Інструкція про порядок превентивного затримання у районі проведення антитерористичної операції осіб, причетних до терористичної діяльності, та особливого режиму досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції, затверджена наказом МВС, ГПУ та СБУ від 26.08.2014 № 872/88/537, зареєстрованим в Мінюсті 27.08.2014 за № 1038/25815.
6. Про особливості діяльності військових прокуратур: Наказ ГПУ від 29.08.2012 № 12 гн, із змінами, внесеними наказом Генерального прокурора України від 20.10.2014 №12гн-1.

УДК 34.08

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ УКРАЇНСЬКИХ ПРАВООХОРОНЦІВ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Гуйван О.О. – старший викладач

Вінницьке ВПУ Департаменту поліції охорони

Одним із найважливіших аспектів вирішення проблем оптимізації діяльності правоохоронних органів України та формування правової держави є забезпечення ефективності реалізації досудового розслідування в кримінальних провадженнях.

У 2016 році правоохоронними органами України взято на облік 4 510 416 кримінальних правопорушень, а у 982 238 – особам вручено повідомлення про підозру. При цьому, більшість кримінальних правопорушень розкрито за «гарячими слідами» силами саме слідчо-оперативних груп. Таким чином, стає зрозумілим, що умовою покращення діяльності органів досудового розслідування щодо протидії злочинності і підвищення на цій основі якості правозастосовної практики, є вдосконалення організаційно-правових та психологічних засад взаємодії суб'єктів, які виконують спільну процесуальну діяльність із розслідування кримінальних правопорушень [2].

Приймаючи до уваги євроінтеграційні процеси що реалізуються у нашій державі, доцільним вважаємо звернути особливу увагу на необхідність високого рівня професійної підготовки персоналу правоохоронних структур. Досить цікавим у цьому напрямку є окремі аспекти професійної підготовки, які використовуються у країнах Західної Європи та Америки які ми пропонуємо запозичити та інтегрувати до національних навчальних планів та програм підготовки поліцейських.

Поліцейські системи розвинутих країн світу, насамперед, таких як Франція, Великобританія, Сполучені Штати Америки, Італія, Канада, Австрія, Японія, Федеративна Республіка Німеччина мають довготривалу історію, великий досвід боротьби зі злочинністю й охорони громадського порядку, тісні взаємозв'язки між собою. Усе це накладає відбиток на організацію підготовки кадрів для них, змушує враховувати усі здобутки минулого і сучасного дня, широко розвивати міжнародну кооперацію не лише в питаннях безпосередньо правоохоронної діяльності, а й навчання, стажування, обміну досвідом персоналу поліцейських служб та органів.

Навчання і професійна підготовка майбутнього співробітника орієнтовані на захист, насамперед, прав і свобод громадянина; усвідомлення того, що він особисто і поліція в цілому утримується за рахунок податків населення і відповідно служить платнику податків; глибоке розуміння, що поліція зобов'язана надати допомогу кожному громадянину і коли скоюється злочин, і при нещасному випадку, в екстремальній ситуації, побутовому конфлікті, раптового захворюванні чи, скажімо, несподіваних пологах на вулиці. До миттєвих і правильних дій у всіх цих випадках поліцейський повинен бути готовим беззастережно, його навички при підготовці мають бути доведені до автоматизму[1].